

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Moors Spanje

1 maximumscore 1

Binnen de islamitische cultuur rust een taboe op het afbeelden van levende wezens.

2 maximumscore 2

Een van de volgende antwoorden:

- De arabesk dient het oog te bevrijden van de geestelijke (dagelijkse) beslommeringen, door middel van zijn ritmische herhaling (binnen het ornament).
- De geometrische rozen en sterren dienen de ‘eenheid van het zijn’ uit te drukken, doordat ze in elkaar overlopen en uit elkaar voortkomen en/of doordat ze geweven zijn van een enkele band en/of doordat ze vele identieke middelpunten uitstralen.
- Het ornament dient om de mens een omgeving (referentiekader) te geven die hem tot middelpunt maakt én hem te herinneren dat hij zelf gods plaatsvervanger op aarde is. De abstracte vormgeving van het ornament draagt bij aan het bereiken van dit doel.

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven

1

3 maximumscore 2

Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:

- In de gevel van het paleis van Karel V worden alle bouwkundige elementen (zuil, architraaf, (kroon)lijst, boog, timpaan) duidelijk zichtbaar gemaakt. Het zichtbaar tonen van deze elementen maakt dat de beschouwer de krachten die werkzaam zijn in de gevel bewust ervaart en/of de gevel als zwaar beleeft
- In de gevel van het Comarespaleis zijn alleen de zuil en boog zichtbaar als bouwkundige elementen, maar ze worden opgenomen in het decoratiepatroon van de gevel. Overige bouwkundige (dragende en liggende) elementen gaan schuil achter het gedecoreerde muurvlak. Het op deze wijze verwerken van bouwkundige elementen maakt dat de beschouwer de gevel als bijna gewichtloos ervaart

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
4	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Er woonden (nog steeds) ambachtslieden van Arabische afkomst in Zaragoza. – Arabische ambachtslieden waren relatief goedkoop (want ruim voor handen). – De christelijke heersers waren onder de indruk van de hoge graad van vakmanschap van deze ambachtslieden. – De Arabische ambachtslieden kenden goedkope bouwtechnieken. 	
	per juist antwoord	1
5	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Moorse en de gotische stijl zijn hier versmolten • Een van de volgende voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> – In het decoratieve patroon zijn de gotische spitsboog en/of de gotische klaver als geometrisch ornament toegepast. – De gotische baksteen en natuursteen worden gecombineerd met de geglazuurde Moorse tegel. 	1 1
6	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bouwkundige elementen zelf worden vormgegeven en gebruikt op zodanige wijze dat ze een decoratieve / esthetische waarde krijgen • In deze afbeelding is dat bijvoorbeeld zichtbaar aan de schermen die in het raam staan en/of in de vorm van de ramen zelf en/of de vensters die herhaald worden in het ornament in de daklijst <p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ornament verleent de gevel een indelingsstructuur • In deze afbeelding is dat bijvoorbeeld zichtbaar aan het ornament dat een scheiding aanbrengt in de gevel tussen een onderste en bovenste helft en/of de gevel van een (gekleurde) basis voorziet en/of vensters en deuren omlijst 	1 1 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 2</p> <p>Een van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jones en zijn tijdgenoten koesterden, als reactie op de toenemende industrialisering in West-Europa met zijn lelijke product en beperkte rol van de arbeider in het productieproces, een romantisch verlangen naar het 'eerlijke' handwerk van de (middeleeuwse en) oosterse ambachtsman. - Jones en zijn tijdgenoten waren tegen een puur versierende ornamentiek, die in de negentiende eeuw veelvuldig voorkwam in de vorm van willekeurig toegepaste neostijlen. Het oosterse handwerk werd gewaardeerd vanwege zijn eenvoud en eigen karakter (het was onmiskenbaar oosters). 	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
8	<p>maximumscore 1</p> <p>Het romantisch verlangen naar het onbedorvene, het zuivere en oorspronkelijke, zoals gezocht werd in culturen als die van het Nabije Oosten.</p>	

Primitivisme

9	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gauguin herkende in de kunst en culturen die getoond werden in de <i>Koloniale Tentoonstelling</i> een oorspronkelijkheid en/of een grote verbeeldingskracht waarnaar hijzelf op zoek was • De kunst in het officiële kunstpaviljoen kon hem niet boeien omdat deze teveel gebonden was aan de (academische) regels waar kunstenaars aan moesten voldoen en/of te zeer gebaseerd was op een natuurgetrouwe weergave van de visuele wereld. Dit sloot niet aan bij het streven van Gauguin om zijn persoonlijke ervaring van de wereld in zijn kunst (op een oorspronkelijke manier) tot uitdrukking te brengen 	1
10	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gauguin verwachtte een onbedorven paradijs aan te treffen dat een inspiratiebron zou zijn voor zijn 'primitieve' kunst • Wat hij aantrof was een Franse kolonie waar volgens hem de verderfelijke invloeden vanuit het Westen weinig heel hadden gelaten van de oorspronkelijke cultuur 	1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 3</p> <p>Drie van de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de aanwezigheid van moeder en kind die volgens de titel Maria en Jezus voorstellen: een christelijk thema uit de westerse schilderkunst – De aureolen van moeder en kind verwijzen naar christelijke voorstellingen van heiligen in het westen. – De aanwezigheid van aanbidders verwijst naar christelijke voorstellingen uit de westerse traditie. – De aanwezigheid van de engel verwijst naar christelijke voorstellingen uit de westerse schilderkunst. 	
	per juist element	1
12	<p>maximumscore 3</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een allegorie is een zinnebeeldige voorstelling waarbij een abstract begrip door middel van figuren en attributen wordt voorgesteld • Gauguin verbeeldt het abstracte idee van de 'levensweg' en de verschillende stadia op die levensweg • In het schilderij verbeeldt hij verschillende stadia van de 'levensweg'/'het leven' op de volgende manier (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – De baby (rechts) verbeeldt de geboorte. – De oude vrouw (links) verbeeldt de dood. – De twee staande figuren (rechts achter de plukkende figuur) en de naakte figuur met opgeheven arm die hen gadeslaat verbeelden het denken over het lot. – Het beeld van de godheid (links in de achtergrond) symboliseert het belang van religie in het leven van de mens. – De figuur (in het midden) die een vrucht plukt in combinatie met het kind dat een vrucht eet (links van deze figuur), verbeelden de rol van de mens op aarde: voortbestaan. 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
13	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Dit houdt in dat <i>D'où venons nous, que sommes nous, ou allons nous?</i> geen verklarende tekst nodig heeft, omdat de beelden en kleuren voor zich spreken, zoals de klanken in de muziek.</p>	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gauguin was geïnteresseerd in het oorspronkelijke en/of de verbeeldingskracht die primitieve culturen voor hem vertegenwoordigden en hoopte, door zich te begeven in zo'n cultuur, inspiratie op te doen voor zijn schilderijen. Deze interesse in primitieve kunst en culturen had echter nauwelijks gevolgen voor de wijze waarop hij zijn voorstellingen vorm gaf • Picasso was geïnteresseerd in het primitieve vanwege de vormgeving van primitieve (kunstzinnige) objecten. Zijn werk vertoont dan ook een duidelijke stilistische verwantschap met deze objecten. (Daarnaast was hij geïnteresseerd in de (door hem vermeende) functie die deze (kunstzinnige) objecten binnen primitieve culturen hebben) 	<p>1</p> <p>1</p>
15	<p>maximumscore 2</p> <p>Het gaat hier om een Afrikaanse vrouw, wiens identiteit mede bepaald is door westerse invloeden als (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het hedendaagse westerse schoonheidsideaal, verbeeld door de foto in haar hoofd van een westerse vrouw uit een tijdschrift. – Het westerse clichébeeld van de Afrikaanse vrouw, verbeeld door de uitvergroete lippen. – Het historische westerse 'wetenschappelijke' beeld van de Afrikaanse vrouw als (sexueel) afwijkend. Dit wordt verbeeld doordat de vrouw afgebeeld is op een bladzijde van een medisch boek (over seksuele organen en de toespeling op seksuele organen). 	
	per juist aspect	1
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dada, vanwege de collagetechniek met gebruikmaking van foto's (uit tijdschriften) en de pagina uit een boek – Surrealisme, vanwege het vervreemdende effect dat de combinatie van uiteenlopende beelden hier oplevert en/of vanwege de toespeling op sexualiteit – Kubisme, vanwege de collagetechniek met verschillende materialen 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Mutu is geen primitivist omdat deze term doelt op westerse kunstenaars die vanuit een verlangen naar oorspronkelijkheid hun aandacht richten op niet-westerse culturen. Mutu voldoet niet aan deze omschrijving omdat zij (weliswaar opgeleid in Amerika) geboren is in Kenia en omdat haar belangstelling (voor het primitieve) zich vooral richt op het beeld dat het Westen zich gevormd heeft van de Afrikaanse cultuur.</p> <p>Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven</p>	1

Ontmoetingen tussen Oost en West

18	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende argumenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het kunstwerk lijkt te refereren aan de traditionele (beschilderde) kamerschermen, schuifwanden en hangende rolschilderingen in de Japanse kunst, die hier vernietigd worden als zijnde afgedaan. – Het kunstwerk oogt ruw / grof, dit staat in contrast met de verfijnde schoonheid van de traditionele Japanse kunst. – De nieuwe kunstvorm ‘performance’ is een radicale verandering ten opzichte van de traditionele kunstvormen (schilderen en tekenen), en legt sterke nadruk op het immateriële aspect van het kunstwerk. – De nieuwe kunstvorm ‘performance’ is een radicale verandering ten opzichte van de traditionele kunstvormen (schilderen en tekenen). De performance speelt zich af in de werkelijkheid, terwijl de traditionele kunstvormen vaak leunen op het oproepen van een illusie. <p>per juist antwoord</p>	1
19	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende manieren:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het kunstwerk is een performance of gebeurtenis die als een op zichzelf staand kunstwerk moet worden gezien en slechts als foto / documentatie bewaard kan worden (immaterieel kunstwerk) – Het object (de constructie van papieren schermen, doorkliefd door de kunstenaar) blijft als getuigenis / overblijfsel van de performance achter en is een op zichzelf staand kunstwerk (materieel kunstwerk) <p>per juist antwoord</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gutaikunstenaars stellen in hun werk de traditionele waarden in de kunst ter discussie. – Gutaikunstenaars beschouwen het experiment en het toeval als belangrijke aspecten van hun kunst. – Gutaikunstenaars introduceren nieuwe middelen / technieken in de beeldende kunst (zoals het uitvoeren van acties). – Gutaikunstenaars introduceren nieuwe materialen in de beeldende kunst (zoals lucht, licht, vuur, rook, enzovoort). – Gutaikunstenaars hanteren een verruimd kunstbegrip. (Allerlei kunstdisciplines kunnen met elkaar verweven worden, zoals theater, muziek, dans, schilderkunst, enzovoort). 	
	per juist antwoord	1
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Bij de Amerikaanse Action Painting gaat het erom ruimte te geven aan 'krachten' uit het (individuele) onderbewuste en/of het onderbewuste tot uitdrukking te brengen. Bij Shiraga gaat het erom de krachten van de natuur de ruimte te geven, overeenkomstig een van de principes van Zen.</p>	
	Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
22	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klein: de kunstenaar is controlerend als een 'regisseur' ten aanzien van opzet en uitvoering van het werk en houdt afstand tot het totaal; andere personen fungeren als instrument • Shiraga fungeert als onderdeel van het kunstwerk waarbij hij zijn lichaam als instrument inzet en zelf onderdeel vormt van het min of meer door toeval bepaalde schilderproces 	1 1
23	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Klein wil graag gezien worden als origineel kunstenaar, die als eerste deze ideeën, over het werken met het menselijk lichaam als instrument, heeft verwerkelijkt, want originaliteit is een belangrijk criterium in de moderne kunst.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2 De antwoorden dienen de volgende strekking te hebben: <ul style="list-style-type: none"> • materiaalkeuze: Beide groepen kunstenaars werken vaak met niet-traditionele materialen als water, rook, vuur, lucht, watten, kurk, ijs • uitgangspunt: Beide groepen kunstenaars besloten op onpersoonlijke maar geheel oorspronkelijke wijze de wereld om hen heen te laten zien 	1 1
25	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Ono onderzoekt de grenzen van intimiteit, schaamte en geweld bij haar en haar publiek.	
26	maximumscore 2 Twee van de volgende antwoorden: <ul style="list-style-type: none"> – Materiëel tegenover immateriëel: het schilderij als object wordt vervangen door een immaterieel 'schilderij'. – Destructie tegenover constructie en/of vernietigen tegenover opbouwen: het vernietigen van het bestaande, materiële schilderij is tegelijkertijd de opbouw van een nieuw kunstwerk. – Het duurzame of blijvende tegenover het tijdelijke: het bestaande, materiële schilderij was duurzaam en wordt vervangen door een tijdelijk 'schilderij'. <p>per juist antwoord</p>	1

Globalisering

27	maximumscore 2 De titel <i>Ambimorphous</i> kan uitgelegd worden als het (geleidelijk) laten overgaan van de ene vorm in een andere vorm. In de collectie worden geleidelijke overgangen gemaakt van traditionele Turkse klederdracht naar westerse haute couture. Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
28	maximumscore 2 Twee van de volgende antwoorden: <ul style="list-style-type: none"> – Doordat in de getoonde collectie gebruik wordt gemaakt van kledingstukken die het gevolg zijn van islamitische kuisheidswetten en deze kledingstukken worden gedragen door mannequins die min of meer bloot zijn. – Doordat de mannequins gezichtsbedekkende maskers dragen. – Doordat Chalayan in zijn collectie cultuurkritiek een minstens net zo belangrijke plaats geeft als mode ('misbruik van het podium'). <p>per juist antwoord</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Twee van de volgende antwoorden:

- De grens tussen westerse en oosterse culturele tradities: het maken van combinaties van westerse haute couture en oosterse traditionele klederdracht (*Ambimorphous*).
- De grens tussen lage en hoge cultuur: combinaties van klederdracht en haute couture (*Ambimorphous* en *Between*).
- De grens van de mode-discipline overschrijden. Zoals het zich begeven op het terrein van cultuurkritiek door middel van modeshows (*Between*).
- De grens tussen het toelaatbare en het ontoelaatbare overschrijden. Grenzen die per cultuur verschillen, zoals (on)gepast bloot en (on)gepast bedekt (*Between*).

per juist antwoord

1

30 maximumscore 2

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben (twee van de volgende):

- Een conceptueel ontwerp staat in dienst van het uitdrukken van een mening, commentaar of idee. Zowel *Ambimorphous* als *Between* gaat over verschillen tussen culturen en daarmee tracht Chalayan het idee over te brengen dat de waardering van ‘mode’ cultureel bepaald is.
- Een conceptueel ontwerp voldoet niet altijd direct aan de eisen van draagbaarheid en verkoopbaarheid. Voor *Between* geldt dat er niet wordt voldaan aan deze eisen, want het openbaar dragen van sommige ontwerpen uit deze collectie is bij wet verboden en/of sommige ontwerpen staan ver af van sociale conventies over wat ‘gekleed zijn’ is en/of sommige ontwerpen bieden weinig comfort.
- Bij een conceptueel ontwerp worden het uitgangspunt en de te volgen (systematische) werkwijze vaak van tevoren geformuleerd. In *Ambimorphous* is er sprake van een vast uitgangspunt, een traditioneel Turks kostuum. Van dit kostuum is steeds minder te zien en er komt steeds meer zwarte haute couture bij. Dit leidt tot verschillende tussenvormen en tot verschillende eindresultaten.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
31	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Silence</i> of zwijgen wordt verbeeld door de vrouw die de loop van een geweer voor haar mond heeft (vergelijkbaar met het gebaar van de vinger die op de lippen wordt gelegd als teken tot zwijgen) • <i>Rebellious</i>: er is sprake van verzet / rebellie omdat het geweer kan worden opgevat als een teken van strijdbaarheid tegen het opgelegde zwijgen en/of doordat er geschreven tekst op haar gezicht staat, waardoor zij toch 'spreekt' 	<p>1</p> <p>1</p>
32	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Veel van Neshats werk gaat over de (verloren) onschuld. Zij koestert in haar werk een beeld van het onschuldige Oosten (haar geboorteland Iran), een beeld dat alleen in háár ogen of in háár herinnering bestaat. Bij het schetsen van dit beeld van het Oosten bedient zij zich van een (volgens Wesseling) 'bombastische symboliek' die doet denken aan de wijze waarop exotisten in de negentiende eeuw hun extreme visies op het Oosten weergaven.</p>	
	<p>Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven</p>	<p>1</p>
33	<p>maximumscore 2</p> <p>Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Binnen het oosters exotisme is sprake van een beeld van de Arabische cultuur / het Oosten als een primitieve cultuur die (ten opzichte van het Westen) weinig beschaving en ontwikkeling kent. Het Oosten wordt daarmee gezien als de onveranderlijke inferieure tegenpool van het Westen. Deze (vastgeroeste) zienswijze die geprojecteerd wordt op het Oosten maakt het verkrijgen van een objectief beeld onmogelijk, omdat er sprake is van een voortdurende ongelijkwaardigheid.</p>	
	<p>Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven</p>	<p>1</p>

Bronvermeldingen

afbeelding 1	Comarespaleis
afbeelding 2	Comarespaleis
afbeelding 3	Comarespaleis
afbeelding 4	Paleis Karel V
afbeelding 5	Seo
afbeelding 6	Paul Gauguin
afbeelding 7	Paul Gauguin
afbeelding 8	Picasso
afbeelding 9	Wangechi Mutu
afbeelding 10	Saburo Murakami
afbeelding 11	Saburo Murakami
afbeelding 12	Kazuo Shiraga
afbeelding 13	Yves Klein
afbeelding 14	Yoko Ono
afbeelding 15	Yoko Ono
afbeelding 16	Hussein Chalayan
afbeelding 17	Hussein Chalayan
afbeelding 18	Hussein Chalayan
afbeelding 19	Shirin Neshat
afbeelding 20	Shirin Neshat

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.